

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DO-IV-071-18/11

BM-1-071-472/M/3

Warszawa, 26.09.2011r.

M. Wierciak W. Abeln
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wzrost dnia 28.09.11 r.
8671 podpis

Pani

Grażyna Anna Sztark

Wicemarszałek Senatu

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Ryszarda Knosale podczas 83. posiedzenia Senatu RP i przekazane Ministrowi Sprawiedliwości pismem z dnia 15 września 2011r. nr BPS/DSK-043-3992/11, uprzejmie przedstawiam Pani Marszałek stanowisko w sprawie.

Komornik sądowy jako funkcjonariusz publiczny, chociaż nie jest organem władzy publicznej, władzę taką w istocie sprawuje. Upoważniony jest bowiem do ingerencji w sferę praw i wolności obywatelskich poprzez nakładanie kar, stosowanie przymusu bezpośredniego czyli korzysta z atrybutów władzy (por. pojęcie „władzy publicznej” w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/2000, OTK ZU 2001/8 poz. 256 oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 stycznia 2004 r., SK 26/2003, OTK ZU 2004/1A poz. 3).

Komornik sądowy podlega stałemu nadzorowi judykacyjnemu (każda jego czynność może być zaskarżona do sądu), oraz nadzorowi administracyjnemu prezesa sądu rejonowego, który ocenia szybkość, sprawność i rzetelność postępowania egzekucyjnego, kontroluje prawidłowość prowadzenia biurowości i rachunkowości kancelarii, oraz bada kulturę pracy komornika.

Komornik zobowiązany jest do kierowania się zasadami bezstronności w powierzonych mu czynnościach i nie może reprezentować ani interesów wierzyciela, ani dłużnika.

Ustawodawca poddał szczególnie rygorystycznym regulacjom prawnym zasady nadzoru nad komornikami. Wskazał bezwzględne przesłanki usuwania komorników z zawodu. I tak, Minister Sprawiedliwości obligatoryjnie zawiesza komornika w czynnościach, jeżeli jest przeciwko niemu prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, a odwołuje ze stanowiska jeżeli został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zawód komornika nie należy do tzw. wolnych zawodów, jego status jest jedynie do tych zawodów zbliżony. Pomimo że komornik prowadzi działalność egzekucyjną „na własny rachunek” nie jest jednak przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1905 z późn. zm.).

Status komornika sądowego nie może zatem być porównywany ze statusem adwokata czy radcy prawnego. Zarówno adwokat jak i radca prawny świadczą usługi z zakresu szeroko pojętej pomocy prawnej, na podstawie umowy zlecenia z mocodawcą. Treść tej umowy nie podlega kontroli przez podmioty zewnętrzne.

Przy ocenie zasad udziału pokrzywdzonego w postępowaniach dyscyplinarnych, dotyczących komorników sądowych należy mieć na uwadze wszystkie przedstawione powyżej zasady ustrojowe zawodu komornika oraz różnice w stosunku do innych zawodów prawniczych. Należy też pamiętać, iż komornik sądowy wykonuje zawód, który niejako „z natury” stawia go w sytuacji swoistego konfliktu z dłużnikiem czy też z wierzycielem jeżeli egzekucja będzie bezskuteczna.

Przechodząc do meritum sprawy, stwierdzić należy, że z uwagi na charakter zawodu komornika, ewentualny pokrzywdzony, nie powinien mieć inicjatywy uruchamiającej postępowanie dyscyplinarne.

Pogląd taki uzasadnia wskazany powyżej charakter postępowań egzekucyjnych tj. ich naturalna sporność.

Gdyby uczestnicy postępowania egzekucyjnego uzyskali uprawnienie do bezpośredniego składania wniosków dyscyplinarnych, to łatwo tego typu uprawnienie mogłoby zostać wykorzystane w celu blokowania tego postępowania. Poza powyższym należy też brać pod uwagę uwarunkowania praktyczne i prawne. W 2010 r. do komorników wpłynęło ponad 3 mln spraw. Gdyby jedynie w części tych spraw strony postępowań egzekucyjnych uruchamiały dyscyplinarny tryb postępowań komorniczych, to spowodowałoby to konieczność znacznego

rozbudowania struktur sądownictwa dyscyplinarnego albo doprowadziłoby do przewlekłości postępowań dyscyplinarnych.

Problemy powstałyby także w sądach okręgowych – wydziałach karnych odwoławczych, które rozpoznają odwołania od orzeczeń dyscyplinarnych komorników sądowych, gdyby „pokrzywdzona” strona postępowania egzekucyjnego posiadała prawo zaskarżania orzeczeń I instancji.

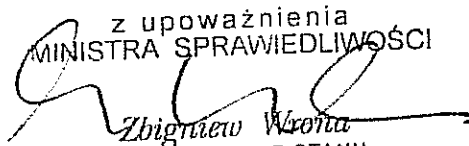
Delikty dyscyplinarne komorników przedawniają się z upływem 3 lat. Jest to bardzo krótki okres zażywszy, iż do trybu postępowania dyscyplinarnego mają zastosowanie rygorystyczne zasady procedury karnej. Wprowadzenie do ustawy przepisu wydłużającego czas trwania postępowania dyscyplinarnego, a tak byłoby w wypadku nadania uprawnień strony kolejnym podmiotom (dodatkowe zawiadomienia, wnioski dowodowe, zaskarżanie orzeczeń), mogłoby prowadzić do przedawnienia deliktów dyscyplinarnych, a w konsekwencji konieczność umarzania tych postępowań. Przykładem może być sprawa komornika, któremu postawiono ponad 480 zarzutów. Dopuszczenie do udziału w postępowaniu dyscyplinarnym w charakterze stron 480 pokrzywdzonych, w praktyce uniemożliwiłoby prawomocne zakończenie tego postępowania w okresie trzech lat.

Powyższe nie przekreśla prac nad koncepcjami nowych regulacji prawnych, które w sposób niezagrażający przedawnieniem spraw dyscyplinarnych, umożliwiłyby stronie postępowania egzekucyjnego udział w postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko komornikom. Rozwiązania te jednak muszą zostać szczegółowo przeanalizowane, tak aby osiągnęły pożądaną cel.

Zasadnym wydaje się wprowadzenie regulacji umożliwiających np. doręczenie pokrzywdzonemu prawomocnego odpisu orzeczenia dyscyplinarnego (wraz z uzasadnieniem jeżeli zostało ono sporządzone), po to aby pokrzywdzony mógł zapoznać się z jego treścią i ewentualnie wykorzystać zawarte w orzeczeniu informacje w celu dochodzenia swoich roszczeń przed sądem powszechnym, w drodze roszczenia cywilnego. Alternatywnie rozważenia wymaga uprawnienie pokrzywdzonego, do brania udziału, w postępowaniu dyscyplinarnym, w charakterze oskarżyciela posiłkowego, po złożeniu przez niego stosownego oświadczenia. W takiej sytuacji konieczne byłoby zobowiązanie podmiotu, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, do powiadomienia ujawnionego pokrzywdzonego o takim uprawnieniu.

Zmiany obowiązujących przepisów zostaną przeanalizowane przy najbliższej nowelizacji ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Z życzeniami świątecznymi

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Zbigniew Wrona
PODSEKRETARZ STANU